

The Finnish Rorschach Association ry:n (FRA) hyväksymä

Helsingin Rorschach-erikoistumiskoulutus (CS-R & R-PAS) syksy 2025—kevät 2026

Kahden päivän seminaarit lähiopetuksena Helsingissä (4/11) ja etänä Zoomissa (7/11)

Kohderyhmät:

- Psykologit ja opintojen loppuvaiheessa olevat psykologian opiskelijat
- Comprehensive Systemiin (CS tai CS-R) erikoistuneet psykologit, mikäli ilmoittautuminen ainoastaan R-PAS-osioon (5 päivää keväällä 2026)

Kouluttajat:

- PsT, psykoterapian erikoispsykologi, psykoterapeutti **Emiliano Muzio** (järjestäjä ja vastuukouluttaja)
- PsT, psykologi, psykoterapeutti **Jaakko Stenius**
- PsM, psykologi, psykoterapeutti **Joona Suominen**
- PsM, psykologi, psykoterapeutti **Leena Jaakkola**

Järjestäjä:

Muzio Psychological Services Oy
c/o Terapiatalo Sointu
Döbelninkatu 2
00260 Helsinki
Y-tunnus: 2891004-9

Sisältö

Koulutuksessa opetetaan Comprehensive System – Revisedin (CS-R: Exner, Andronikof & Fontan, 2022; Exner, Fontan & Andronikof, 2022) ja Rorschach Performance Assessment Systemin (R-PAS: Meyer, Viglione, Mihura, Erard & Erdberg, 2011) mukaista Rorschach-menetelmän esittämistä, koodaamista ja tulkintaa monimenetelmätutkimuksen kontekstissa. Koulutus toteutetaan The Finnish Rorschach Association ry:n (FRA) koulutusstandardien mukaisesti ja laajan tieteellisen kirjallisuuden huomioiden.

Koulutuksessa opetetaan Rorschach löydösten integrointi kliiniseen kuvaan, anamneesiin ja muihin testilöydöksiin (mm. neurokognitiivisiin kykytesteihin, persoonallisuusinventareihin ja muihin tutkittavan toimintaan perustuvien menetelmien tuloksiin). Opitaan hyödyntämään löydöksiä diagnostisessa selvittelyssä, hoidon suunnittelussa sekä lyhytterapeuttisena interventiona (Stephen E. Finnin Therapeutic Assessmentin mukaan). Opittua sovelletaan käytäntöön pienryhmätyöskentelyn ja monipuolisten tapausesimerkkien avulla. Menetelmän käyttöä opetetaan niin lasten, nuorten kuin aikuisten kanssa. Koulutuksen laajuus on 16 op.

Kouluttajilla on laaja kokemus kliinisestä, neuropsykologisesta, psykoterapeuttisesta sekä oikeuspsykologisesta työstä.

Toteutustapa, aika ja paikka

Luentoja 165 tuntia, jotka järjestetään kahden päivän seminaareina (x 11, aina pe-la). **Kahden päivän seminaarit toteutetaan osittain lähiopetuksena Helsingissä (4/11) ja osittain etänä Zoomissa (7/11).** Tarkempi ohjelma löytyy seuraavalta sivulta.

Ensimmäiset kahdeksan ja puoli seminaaria (17 päivää yhteensä) painottuvat CS:n ja CS-R:n opetukseen. Näistä ensimmäinen toteutuu syyskuussa 2025 ja viimeinen maaliskuussa 2026. Viimeiset neljä ja puoli seminaaria (5 päivää yhteensä) keskittyvät R-PAS:n opetukseen ja toteutuvat keväällä 2026 (huhtikuu – toukokuu).

Opetus sisältää kotitehtäviä opetusjaksojen välillä sekä opittujen taitojen tarkastamista opintojen aikana ja lopussa.

Seminaarien ajankohdat, toteutus (lähiopetuksena/etänä) ja sisältö (aina perjantaisin ja lauantaisin klo 8.00 – 16.00)

Seminaari 1: 12.-13.9.2025 lähiopetuksena Helsingissä

Esittelykierros ja Rorschachin yleisesittely. Keskeinen kirjallisuus. Rorschachin tausta ja historia. Menetelmän luonne. Käytetyimpien järjestelmien keskeiset piirteet (CS vs. CS-R vs. R-PAS). Reliabiliteetti, validiteetti, hyödyllisyys ja käyttökelpoisuus. Sensitiivisyys ja spesifisyys. Pöytäkirjan validiteetin arviointi. Tutkimustilanteen vuorovaikutuksen havainnointi. Löydösten integrointi muihin testituloksiin, kliinisiin havaintoihin ja anamneesiin. CS-R pöytäkirjan esittäminen ja laatiminen. Kouluttaja: **Emiliano Muzio**.

Seminaari 2: 26.-27.9.2025 etänä Zoomissa

CS-R pöytäkirjan koodaaminen I. Kouluttaja: **Jaakko Stenius**.

Seminaari 3: 10.-11.10.2025 etänä Zoomissa

CS-R pöytäkirjan koodaaminen II. Kouluttaja: **Jaakko Stenius**.

Seminaari 4: 14.-15.11.2025 etänä Zoomissa

CS-R tulkinnan perusteet I. Kouluttaja: **Emiliano Muzio**.

Seminaari 5: 12.-13.12.2025 etänä Zoomissa

CS-R tulkinnan perusteet I. Kansainväliset viitearvot. Kouluttaja: **Emiliano Muzio**.

Seminaari 6: 16.-17.1.2026 lähiopetuksena Helsingissä

Ahdistuneisuus ja mielialahäiriöt. Trauma ja dissosiaatio. Hoidon suunnittelu. Kouluttaja: **Jaakko Stenius**.

Seminaari 7: 6.-7.2.2026 etänä Zoomissa

Monimenetelmä tutkimukset. Psykoottisten häiriöiden arviointi. Neuropsykologiset näkökulmat. Kouluttaja: **Joona Suominen** (6.2.2026 klo 8.00–11.00) & **Emiliano Muzio** (6.2.2026 klo 12.00-16.00 & 7.2.2026).

Seminaari 8: 6.-7.3.2026 etänä Zoomissa

Psykologiset tutkimukset terapeuttisena interventiona. Lasten ja nuorten arviointi. Laadulliset ja tasodiagnostiset näkökulmat. Kouluttajat: **Emiliano Muzio** (6.3.2026) & **Leena Jaakkola** (7.3.2026).

— — harjoittelutauko / CS-R koodaukseen ja tulkintaan liittyvät kokeet — —

Seminaari 9: 24.-25.4.2026 lähiopetuksena Helsingissä (R-PAS osio alkaa lauantaina 25.4.2026)

CS-R:n koodaus- ja tulkintakokeen läpikäyminen. Osallistujien tapaukset. R-PAS:n perusteet. R-PAS:n pöytäkirjan esittäminen ja laatiminen. Kouluttaja: **Emiliano Muzio**.

Seminaari 10: 8.-9.5.2026 etänä Zoomissa

R-PAS:n pöytäkirjan koodaaminen. Lausunointi. Kouluttaja: **Joona Suominen**.

Seminaari 11: 29.-30.5.2026 lähiopetuksena Helsingissä

R-PAS:n tulkinta ja tapausesimerkit. Oikeuspsykologiset näkökulmat. Kouluttajat: **Emiliano Muzio**.

Kirjallisuus, joka hankitaan hyvissä ajoin ennen koulutuksen alkamista

Exner, J. E., Andronikof, A., & Fontan, P. (2022). *The Rorschach: A Comprehensive System – Revised. Administration and Coding Manual*. Fort Mill, SC: Rorschach Workshops.

Exner, J. E., Fontan, P., & Andronikof, A. (2022). *The Rorschach: A Comprehensive System – Revised. Interpretation and Technical Manual*. Fort Mill, SC: Rorschach Workshops.

Meyer, G. J., Viglione, D. J., Mihura, J. L., Erard, R. E., & Erdberg, P. (2011). *Rorschach Performance Assessment System: Administration, coding, interpretation, and technical manual*. Toledo, OH: Rorschach Performance Assessment System. **(Huom. voidaan hankkia myös vasta vuoden 2026 alussa)**

Voimme myös lämpimästi suositella mm. seuraavia teoksia

Exner, J. E. (2003). *The Rorschach: A Comprehensive System, Vol 1, Basic Foundations, 4th edition*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons. **(Tässä perusteoksessa kuvataan CS:n historiaa, empiiristä perustaa ja käyttöä)**

Exner, J.E., & Erdberg, P. (2005). *The Rorschach: A Comprehensive System, Vol 2, Advanced Interpretation, 3rd Edition*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons. **(Teos tarjoaa mm. lukuisia esimerkkejä CS:n mukaisesta tulkinnasta)**

Mihura, J. L., & Meyer, G. J. (Eds.). (2017). *Using the Rorschach Performance Assessment System (R-PAS)*. New York, NY: Guilford. **(Teos tarjoaa mm. lukuisia esimerkkejä R-PAS:n mukaisesta tulkinnasta)**

Smith, J. M., Yifat Weinberger-Katzav, Y., & Fontan, P. (2022). *The Rorschach: A Comprehensive System – Revised. Supplementary Scales Handbook*. Fort Mill, SC: Rorschach Workshops. **(Tiivistelmä hyödyllisistä lisäasteikoista: kannattaa ostaa yhdessä yllämainittujen CS-R käsikirjojen kanssa)**

Weiner, I. B. (2003). *Principles of Rorschach Interpretation, 2nd edition*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates. **(erinomainen ja selkeä katsaus Rorschachin tulkinnasta monista eri näkökulmista)**

Muuta

Erikoistumiskoulutuksen suorittaneilla on mahdollisuus liittyä jäseneksi Suomen Rorschach -yhdistykseen (FRA), joka järjestää yhteistyössä kansainvälisten huippuasiantuntijoiden kanssa psykologisiin tutkimuksiin liittyvää jatkokoulutusta Suomessa kaksi kertaa vuodessa.

Lisätietoa yhdistyksestä yhdistyksen kotisivuilta <http://www.rorschach.fi>

Kouluttajista

Emiliano Muzio (PsT, psykoterapian erikoispsykologi, psykoterapeutti) on International Society of the Rorschach and Projective Methodsin (ISR) varapuheenjohtaja, The Finnish Rorschach Association ry:n (FRA) puheenjohtaja, sekä Italian Institute of Warteggin (IIW) Suomen edustaja. Hän työskentelee yksityisenä ammatinharjoittajana, kliinikkona, työnohjaajana ja kouluttajana Terapiatalo Soinnussa, jonka toimitusjohtajana hän myös toimii. Emiliano on toiminut Rorschach Comprehensive Systemin (CS) kouluttajana lähes 30 vuotta ja Rorschach Performance Assessment Systemin (R-PAS) kouluttajana ensimmäisen manuaalin julkaisuvuodesta (2011) lähtien. Hän on pitänyt persoonallisuuden arvioinnista ja psykologisista tutkimuksista terapeuttisena interventiona esityksiä ja luentoja mm. Pariisin, Jyväskylän ja Helsingin yliopistoissa sekä kansainvälisissä kongresseissa. Emiliano väitteli Rorschachin neuropsykologisista korrelaatioista Pariisin yliopistossa vuonna 2006 ja hän on julkaissut useamman artikkelin aiheesta vertaisarvioituissa aikakauslehdissä. Hän on yksi *Using the Rorschach Performance Assessment System (R-PAS)* (Guilford, 2017) -kirjan kirjoittajista.

Jaakko Stenius (PsT, psykologi, psykoterapeutti) on FRA:n varapuheenjohtaja. Hän työskentelee Niuvanniemen sairaalassa sekä yksityisenä ammatinharjoittajana työnohjaajana ja kouluttajana. Jaakko on toiminut Rorschachin menetelmän opettajana yliopistoissa ja pitänyt esityksiä kansainvälisissä kongresseissa. Hän on perehtynyt mm. hoidon suunnitteluun liittyviin kysymyksiin sekä psykologisiin tutkimuksiin terapeuttisena interventiona. Hänen väitöskirjansa käsitteli Rorschachin hyödyntämistä psykoterapiasoveltuvuuden arvioinnissa. Jaakko on kouluttanut psykiatrian alan työntekijöitä ja lääketieteen opiskelijoita hoitosuhdetyöskentelyyn ja vuorovaikutukseen liittyvistä teemoista. Hän on yksi kirjoittajista psykoterapian oppikirjassa *Psykoterapeuttinen hoitosuhde* (Duodecim, 2023).

Joona Suominen (PsM, psykologi, psykoterapeutti) on työskennellyt Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä akuuttipsykiatrian vastuualueella ja pitää nykyään vastaanottoa yksityisenä ammatinharjoittajana. Joona on säännöllisesti käyttänyt RCS:iä ja R-PAS:ia monenlaisten aikuis- ja vanhusikäisten potilasryhmien kanssa niin avo- kuin osastohoidossa. Hän on erityisen kiinnostunut terapeuttisista tutkimuksista ja psykologisen tutkimuksen soveltamisesta interventiomenetelmänä. Joona on myös FRA:n hallituksen jäsen ja taloudenhoitaja.

Leena Jaakkola (PsM, psykologi, psykoterapeutti) työskentelee Turussa yksityisenä ammatinharjoittajana kuntoutuspsykoterapian alalla. Hän on käyttänyt Rorschach-menetelmää 15 vuoden ajan aikuisten psykologisissa tutkimuksissa pääosin psykiatrisessa avohoidossa, mutta myös oikeuspsykiatrian ja lastensuojelun parissa. Hän on erityisen kiinnostunut tasodiagnostisesta arvioinnista ja kvalitatiivisista lähestymistavoista. Leena on myös FRA:n hallituksen jäsen ja sihteeri.

Hinnoittelu

Kertamaksu 3 150,00 € + alv 25,5%, mikäli maksu suoritetaan 1.9.2025 mennessä.

Early Bird hinta 2 950,00 € + alv 25,5%, mikäli maksu suoritetaan 1.7.2025 mennessä.

Maksu kolmessa erässä 3 300,00 € + alv 25,5% [3x 1 100,00 € + alv 25,5%: 8.9.2025 (erä 1/3), 12.1.2026 (erä 2/3) ja 4.5.2026 (erä 3/3)]. Tarvittaessa erä 2/3 voi maksaa jo vuonna 2025.

Osallistuminen ainoastaan R-PAS-osioon (5 päivää keväällä 2026 CS:iin ja/tai CS-R:iin erikoistuneille)
1 200,00 € + alv 25,5%, mikäli maksu suoritetaan 6.4.2026 mennessä.

Early Bird hinta 1 050,00 € + alv 25,5%, mikäli maksu suoritetaan 16.2.2026 mennessä.

Muistathan ilmoittaa laskutustiedot ja mahdolliset laskutusviitteet ilmoittautumisen yhteydessä.

Huom. Koulutuspaikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Kertamaksulla osallistumisen peruuntuessa osallistumismaksu palautetaan 4.8.2025 asti, muuten **ilmoittautumiset ovat sitovia**. Järjestäjä pidättää oikeuden perua koulutuksen. Mikäli koulutus perutaan, osallistumismaksut palautetaan.

Lisätiedot ja ilmoittautuminen

Emiliano Muzio (koulutuksen järjestäjä ja vastuukouluttaja): emiliano@muzio.net

Muzio Psychological Services Oy
c/o Terapiatalo Sointu
Döbelninkatu 2
00260 Helsinki
Y-tunnus: 2891004-9

Palaute aiemmista Muzio Psychological Services Oy:n järjestämistä Rorschach-erikoistumiskoulutuksista (kuvauksia hiljattain päättyneistä koulutuksista)

”Opetusmateriaali oli selkeää ja hyvin jäsenneltyä. Opetuksessa annettiin sekä teoreettista tutkimustietoa että kliinisiä esimerkkejä. Opetuksessa huomioitiin myös menetelmään kohdistunut kritiikki ja sitä käsiteltiin monipuolisesti. Opetuksessa oli tasapainoisesti teoriaa ja myös harjoittelua pienryhmissä, mikä oli erinomaista.”

”Koulutus vastasi odotuksiani todella hyvin. Koin erityisen positiivisena sen, miten koulutuksessa tuotiin esille Rorschach-menetelmän monipuolisuutta. Oli mielenkiintoista kuulla koodauksen ja rakenteellisen yhteenvedon lisäksi myös sisällön analyysistä ja sekvenssianalyysistä.”

”Kouluttajat olivat erittäin ammattitaitoisia ja asiansa osaavia. Aina löytyi hyvä vastaus ja perustelut kysymyksiin.”

”Erittäin selkeä ja loogisesti etenevä, todella hyvät slidet, sopivasti ryhmätyötä, toimi loistavasti etänä.”